

Izveštaj o radu Stalne radne grupe za bezbednost novinara za 2024. godinu

- Stalna radna grupa za bezbednost novinara-

AUTORI:

**TATJANA VASILJEVIĆ VELJKOVIĆ
KRUNA SAVOVIĆ
MIROSLAV JANKOVIĆ**

SADRŽAJ

I. Rezime.....	2
II. Uvod.....	3
II. Podaci o slučajevima napada na novinare u 2024. godini.....	5
III. Studije slučajeva iz prakse SRG.....	11
IV. Aktivnosti SRG tokom 2024. godine.....	18
V. Akcioni plan SRG za 2025. godinu.....	23
VI. Zaključci i preporuke.....	26

Stavovi izrečeni u ovoj analizi pripadaju isključivo autorima i njihovim saradnicima i ne predstavljaju nužno zvaničan stav Misije OEBS-a u Srbiji.

I. Rezime

- Godišnji izveštaj o radu Stalne radne grupe za bezbednost novinara (SRG) za 2024. godinu predstavlja pregled statističkih podataka i realizacije brojnih aktivnosti i projekata u 2024. godini u cilju unapređenja bezbednosti novinara u Srbiji. Ovo telo su 2017. godine osnovali Vrhovno javno tužilaštvo (VJT), Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srbije (MUP) i sva relevantna novinarska i medijska udruženja: Nezavisno udruženje novinara Srbije (NUNS), Udruženje novinara Srbije (UNS), Nezavisno društvo novinara Vojvodine (NDNV), Asocijacija medija (AM), Asocijacija nezavisnih elektronskih medija (ANEM) i Asocijacija onlajn medija (AOM).
- SRG je tokom 2024. godine održala 4 redovne sednice, a njeni predstavnici su posetili i 9 gradova (Jagodina, Leskovac, Novi Sad, Prijepolje, Šabac, Sremska Mitrovica, Vranje, Zaječar i Zrenjanin) i sastali se sa preko 300 lokalnih aktera, čime su doprineli unapređenju dijaloga i jačanju međusobnog poverenja.
- Broj od 62 slučaja napada na novinare u 2024. godini koji je evidentiran u bazi podataka tužilaštva manji je u odnosu na 2023. godinu kada je formirano 76 slučajeva. Ovo je smanjenje od 18,42%.
- Prethodne godine došlo je i do povećanja broja napada na novinarke sa 33% u 2023. na 55,1% od ukupnog broja napada u 2024. godini.
- Kada je reč o napadima u digitalnom okruženju tokom 2024. godine 9 povređenih su bili muškarci (32,14%), a 19 žene (67,86%).
- Prvostepena ili pravosnažna odluka doneta je u 17 predmeta formiranih tokom 2024. godine, što predstavlja 27,42% od ukupnog broja.
- U predmetima pokrenutim 2024. godine doneta je jedna osuđujuća presuda, što je značajno smanjenje u odnosu na 2023. godinu kada je bilo 12 osuđujućih presuda.
- Od početka vođenja baze napada na u tužilaštvu 2016. pa do kraja 2024. godine formirano je ukupno 587 predmeta u svim tužilaštvima u Republici Srbiji po osnovu prijava za krivična dela protiv novinara. Prema statističkim podacima tužilaštva za ovaj period rešeno je ukupno 350 predmeta ili 59,63%.
- SRG mora da nastavi da ispunjava svoj važan mandat, da pronalazi nove kreativne načine borbe protiv nekažnjivosti za napade na novinare, da pojača intenzitet svog rada uključujući i prevenciju zločina i da, naravno, dobije dodatnu podršku svih relevantnih aktera, pa i onu sa najviših, političkih, instanci.

II. Uvod

Stalna radna grupa za bezbednost novinara (SRG) nastavila je i tokom 2024. godine sa realizacijom mnogobrojnih aktivnosti i projekata sa ciljem unapređenja bezbednosti novinara u Srbiji.

Javnosti je dobro poznato da je reč o telu koje su 2017. godine formirali Vrhovno javno tužilaštvo (VJT), Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srbije (MUP) i sva relevantna novinarska i medijska udruženja (Nezavisno udruženje novinara Srbije, Udruženje novinara Srbije, Nezavisno društvo novinara Vojvodine, Asocijacija medija, Asocijacija nezavisnih elektronskih medija i Asocijacija onlajn medija).

U radu SRG od njenog osnivanja učestvuje i Misija OEBS-a u Srbiji koja je u saradnji sa njenim članicama do sada podržala i realizovala preko 50 aktivnosti u implementaciji Sporazuma o saradnji i merama za unapređenje bezbednosti novinara iz 2016 godine, kao i tri Akciona plana (2018 – 2019, 2021 – 2022, i 2023 – 2025).

U prethodnoj godini SRG je imala povoda za zadovoljstvo postignutim rezultatima, ali je svakako bilo momenata koji se mogu okarakterisati kao propuštene prilike. Jedna od najznačajnijih aktivnosti tokom 2024. godine bile su posete lokalnim sredinama gde se razgovaralo sa lokalnim tužiocima, policajcima i novinarima o bezbednosnoj situaciji u njihovim zajednicama, o tekućim slučajevima, o onima koji nisu rešeni, o mogućnostima za poboljšanje saradnje i sličnim temama. Samo prethodne godine SRG je obišla 9 gradova (Jagodina, Leskovac, Novi Sad, Prijepolje, Šabac, Sremska Mitrovica, Vranje, Zaječar i Zrenjanin) i srela se sa preko 300 lokalnih aktera čime je doprinela unapređenju dijaloga i jačanju međusobnog, vrlo često krhkog, poverenja.

Posledice prethodnog dugogodišnjeg angažovanja SRG dale su rezultate i u vidu manjeg broja predmeta za ugrožavanje bezbednosti novinara koji su formirani u javnim tužilaštvima – 62. To je pomak u odnosu na prethodne godine – 76 u 2023. i 87 u 2022. Međutim, ovi podaci, iako dobro zvuče, često ne svedoče da je okruženje u kome novinari i novinarke u Srbij rade bezbednije i da uspostavljeni mehanizmi i procedure garantuju potpuno efikasno procesuiranje odgovornih za napade na medijske radnike.

Primeru radi, u predmetima formiranim u 2024. godini doneta je jedna osuđujuća presuda za napade na novinare, što je vidljiv pad u odnosu na 2023. godinu kada ih je bilo 12. Pored toga, sudovi su u dva predmeta doneli odluku da osumnjičenima za pretnje novinarima bude omogućena odbrana iz kućnog pritvora sa nanogicom, i u oba slučaja ta lica su pobegla te i dalje predstavljaju pretnju ugroženim novinarima. Najzad, od 17 rešenih slučajeva, tokom prethodne godine u 14 je tužilaštvo donelo odluku da odbaci krivične prijave odnosno da nema mesta pokretanju krivičnog postupka. Ovo može da se posmatra kao da podnosioci prijave i dalje ne prave dovoljnu razliku između incidenata koji predstavljaju krivično delo i onih koji to nisu, a koji ipak predstavljaju neku vrstu pritiska ili uznemiravanja novinara.

Da bismo mogli da konstatujemo napredak u ovoj oblasti potrebno je da svaki slučaj ugrožavanja bezbednosti novinara bude ne samo adekvatno procesuiran već i jednako i efikasno tretiran pred zakonom. Trebalo bi da postoji budnost, saradnja, pravičnost i kolektivno delovanje, jer je sloboda medija zajednička odgovornost svih relevantnih društvenih aktera.

Ova zajednička odgovornost je takođe predviđena Odlukom Ministarskog saveta OEBS-a iz 2018. godine, kojom su se svih 57 država članica, uključujući i Srbiju, obavezale da će preduzimati delotvorne mere kako bi okončale nekažnjivost zločina nad novinarima. Prevažno tako što će obezbediti da pozivanje na odgovornost predstavlja ključni element u sprečavanju budućih napada, ali i tako što će obezbediti da organi za sprovođenje zakona sprovedu brze, delotvorne i nepristrasne istrage akata nasilja i pretnji protiv novinara u cilju izvođenja odgovornih pred lice pravde.

Napori koje SRG ulaže u unapređenje bezbednosti novinara nastavljaju da budu prepoznati i na lokalnom i na međunarodnom nivou. Poslednji Izveštaj Evropske Komisije o Srbiji za 2024. godinu konstatuje da je SRG nastavila sa brzim reakcijama u nekoliko slučajeva napada i pretnji novinarima. Ali, u izveštaju se konstatuje da se slučajevi pretnji, zastrašivanja, govora mržnje i nasilja nad novinarima, uključujući i žene novinarke, uporno nastavljaju, uključujući i na lokalnom nivou, kao i da izjave visokih zvaničnika o istraživačkim novinarima imaju odvrćajući efekat na slobodu izražavanja.

SRG je jedina platforma gde se vodi dijalog između predstavnika vlasti i medijske zajednice o bezbednosti novinara. Svojim dosadašnjim angažmanom u ovom telu svi njeni članovi dali su primer kako se vodi dijalog u demokratskim društvima. Dijalog ne znači postizanje saglasnosti o svakom pojedinačnom pitanju. Dijalog je metod za prevazilaženje problema i prepreka. To je takođe sredstvo za razvijanje poverenja među uključenim stranama. Poverenje je ključni element za uspeh svake borbe za unapređenje slobode medija i bezbednosti novinara. Međutim, poverenje zahteva naporan rad i posvećenost svih strana. Samo uz poverenje možemo zajedno da se nosimo sa izazovima koje donose različita mišljenja.

S obzirom da je bezbednost novinara jedna od najuzvišenijih vrednosti svakog demokratskog društva i da se novinari širom zemlje konstantno suočavaju sa ozbiljnim izazovima i bezbednosnim rizicima, SRG mora da nastavi da ispunjava svoj važan mandat. Mora da nastavi da pronalazi nove kreativne načine borbe protiv nekažnjivosti za napade na novinare, da pojača intenzitet svog rada uključujući i prevenciju zločina i da, naravno, dobije dodatnu podršku svih relevantnih aktera, pa i onu sa najviših, političkih, instanci. Kao i do sada, Misija OEBS-a u Srbiji će nastaviti da bude iskren, odgovoran, objektivan i pouzdan partner SRG u njenom izuzetno važnom radu i u primeni Akcionog plana koji važi do 2025. godine.

III. Podaci o slučajevima napada na novinare u 2024. godini

Tokom 2024. godine, na osnovu podnetih krivičnih prijava/izveštaja, u javnim tužilaštvima u Republici Srbiji **formirano je 62 predmeta na štetu novinara** - 8 u januaru, 2 u februaru, 11 u martu, 6 u aprilu, 1 u maju, 8 u junu, 6 u julu, 1 u avgustu, 2 u septembru, 3 u oktobru, 8 u novembru i 6 u decembru.

Broj predmeta u 2024. godini manji je u odnosu na 2023. godinu, kada je formirano 76 predmeta. Reč je o smanjenju za 18,42%.

U predmetima formiranim 2024. godine preduzete su sledeće radnje:

- u 1 predmetu doneta je osuđujuća presuda
- u 1 predmetu izvršilac je sankcionisan nametanjem obaveze propisane Zakonikom o krivičnom postupku u pogledu odloženog krivičnog gonjenja (oportunitet), koje obaveze su ispunjene u celosti
- u 1 predmetu sud je odbio optužni predlog tužilaštva
- u 3 predmeta doneto je rešenje o odbačaju krivične prijave
- u 11 predmeta doneta je službena beleška da nema mesta pokretanju krivičnog postupka
- u 3 predmeta u toku je postupak pred sudom po optužnom aktu javnog tužioca
- u 3 predmeta u toku je sprovođenje dokaznih radnji
- u 34 predmeta podnet je zahtev za prikupanje potrebnih obaveštenja
- u 5 predmeta, ni nakon preduzimanja mera u predistražnom postupku, potencijalni učinilac nije identifikovan

Prvostepena ili konačna odluka doneta je u 17 predmeta, što predstavlja 27,42% ukupnog broja predmeta.

U predmetima formiranim tokom 2024. godine doneta je samo jedna osuđujuća presuda, što je značajno manje u odnosu na 2023. godinu kada su osuđujuće presude donete u 12 predmeta. Ovde treba posebno imati u vidu da su u 2024. godini u 37 predmeta prijave podnete protiv nepoznatih učinilaca - od toga 33 predmeta su formirana u Posebnom javnom tužilaštvu za visokotehnološki kriminal, a 4 u tužilaštvima opšte nadležnosti. U tim slučajevima vođenje krivičnog postupka je uslovljeno otkrivanjem identiteta učinioca od strane policije (otkriveni izvršioci u 5 predmeta), što otežava sprovođenje istrage i podnošenje optužnog akta.

Međutim, treba istaći da su tokom 2024. godine sudovi doneli devet osuđujućih presuda protiv 12 lica u predmetima formiranim u ranijem izveštajnom periodu, počev od 2016. godine, kojima su izrečene sledeće kazne:

- protiv dva lica izrečena je kazna zatvora u trajanju od 4 (četiri) godine i novčana kazna od po 100.000,00 dinara,
- protiv jednog lica kazna zatvora u trajanju od 3 (tri) godine i novčana kazna od 100.000,00 dinara,

- protiv jednog lica kazna zatvora u trajanju od 2 (dve) godine i 6 (šest) meseci,
- protiv jednog lica kazna zatvora u trajanju od 2 godine i zabrana približavanja i komunikacije sa oštećenim
- protiv jednog lica kazna zatvora u trajanju od 6 meseci,
- protiv tri lica izrečena je uslovna osuda kojom je utvđena kazna zatvora u trajanju od 6 meseci, koja se neće izvršiti ukoliko okrivljeni u roku od 2 godine ne učine novo krivično delo
- protiv jednog lica izrečena je uslovna osuda kojom je utvđena kazna zatvora u trajanju od 6 meseci, koja se neće izvršiti ukoliko okrivljeni u roku od 1 godine ne učine novo krivično delo, kao i zabrana približavanja i komunikacije sa oštećenim
- protiv jednog lica izrečena je uslovna osuda kojom je utvđena kazna zatvora u trajanju od 4 meseca koja se neće izvršiti ukoliko okrivljeni u roku od 2 godine ne učine novo krivično delo i
- protiv jednog lica doneto je rešenje kojim je izrečena mera bezbednosti obaveznog psihijatrijskog lečenja u zdravstvenoj ustanovi

Kada je u pitanju struktura prijavljenih krivičnih dela na štetu bezbednosti novinara, i ove godine je najčešće prijavljeno upućivanje pretnji, odnosno izvršenje krivičnog dela Ugrožavanje sigurnosti iz člana 138. Krivičnog zakonika Republike Srbije (48 predmeta). Pored toga, podnete su prijave za Nasilničko ponašanje iz člana 344 KZ (2 predmeta) i Zlostavljanje i mučenje iz člana 137 KZ (1 predmet), kao i za fizičke napade (3 predmeta), ometanje snimanja (3 predmeta), uvrede i uznemiravanje (5 predmeta).

Pored toga, treba imati u vidu da su od ukupnog broja formiranih predmeta njih 42 formirana u Posebnom javnom tužilaštvu za visokotehnološki kriminal (67,74% od ukupnog broja predmeta). Sa druge strane, 8 predmeta je formirano u drugim tužilaštvima opšte nadležnosti koja pripadaju području Apelacionog javnog tužilaštva u Beogradu, 10 predmeta je formirano na području Apelacionog javnog tužilaštva u Novom Sadu, a 2 predmeta na području Apelacionog javnog tužilaštva u Nišu. U tužilaštvima koje pripadaju području Apelacionog javnog tužilaštva u Kragujevcu nije bilo formiranih predmeta na štetu bezbednosti novinara.

Broj formiranih predmeta u Posebnom javnom tužilaštvu za visokotehnološki kriminal ukazuje da se i dalje najveći broj prijava za napade na medijske radnike odnosi na protivpravno ponašanje na internetu, prevashodno na društvenim mrežama. Nadalje, uporednom analizom podataka uočeno je da je broj formiranih predmeta u vezi sa onlajn pretnjama u 2024. godini, njih 42, neznatno povećan u odnosu na 2023. godinu, kada je u tom tužilaštvu formirano 38 predmeta.

Potrebno je istaći da su počev od 2024. godine, u evidenciju javnog tužilaštva uvedeni i podaci o polu i broju oštećenih. Ovi podaci uključeni su u sve izveštajne godine, počev od 2016. godine. Ovo unapređenje evidencije omogućilo je sagledavanje prijavljenih krivičnih dela iz dodatne perspektive i obezbedilo praćenje trendova tokom svih godina od kada tužilaštvo vodi bazu podataka.

Naime, tokom 2024. godine u javnim tužilaštvima formirani su predmeti u vezi sa događajima na štetu 65 oštećenih, odnosno 49 pojedinačnih lica koja obavljaju poslove od javnog značaja u oblasti informisanja, **od kojih je 22 oštećena lica muškog (44,9%), a 27 ženskog pola (55,1%).** U 2023. godini u javnim tužilaštvima, na osnovu podnetih krivičnih prijava i izveštaja u vezi sa događajima na štetu 76 oštećenih, odnosno 57 pojedinačnih lica koja obavljaju poslove od javnog značaja u oblasti informisanja, od kojih je 38 oštećenih lica muškog (66,67%), a 19 ženskog pola (33,33%).

Ovi podaci ukazuju da je procenat osoba ženskog pola koje se javljaju kao oštećene u ukupnom broju predmeta formiranih tokom 2024. godini (55,1%) znatno povećan u odnosu na 2023. godinu (33,33%) uz skoro 70% žena novinarki koje su bile žrtve napada u digitalnom okruženju, što je objašnjeno u donjem pasusu.

Kada je reč o predmetima Posebnog javnog tužilaštva za visokotehnološki kriminal, tokom 2024. godine predmeti su formirani u vezi sa događajima na štetu 40 oštećenih, odnosno 28 pojedinačnih lica koja obavljaju poslove od javnog značaja u oblasti informisanja, od kojih je 9 oštećenih lica muškog (32,14%), a 19 ženskog pola (67,86%). Tokom 2023. godine u Posebnom javnom tužilaštvu za visokotehnološki kriminal, predmeti su formirani u vezi sa događajima na štetu 37 oštećenih, odnosno 27 pojedinačnih lica koja obavljaju poslove od javnog značaja u oblasti informisanja, od kojih je 18 oštećenih lica muškog (66,67%), a 9 ženskog pola (33,33%).

Analizom podataka uočeno je procenat osoba ženskog pola koje se javljaju kao oštećene u ukupnom broju predmeta Posebnog javnog tužilaštva za visokotehnološki kriminal formiranih tokom 2024. godini (67,86%) znatno povećan u odnosu na 2023. godinu (33,33%).

Kada je reč o podacima iz evidencija novinarskih udruženja, ističemo da je Udruženje novinara Srbije (UNS) u 2024. godini zabeležilo 111 slučajeva ugrožavanja novinara i medijskih radnika, što je za 20 manje u odnosu na prethodnu godinu. U odnosu na 2023. godinu povećao se broj pretnji, pa su u UNS-ovoj bazi ove godine evidentirane 33 pretnje, dok su u 2023. godini zabeležene 32. Statistika UNS-a pokazala je i da je više pretnji bilo upućeno novinarkama nego novinarima.

Smanjio se i broj pritisaka i uvreda, pa je ove godine zabeleženo njih 29, dok su 2023. godine registrovana 52 ovakva slučaja. Ove godine evidentiran je i jedan slučaj onemogućavanja rada više nego prethodne godine, pa je zabeleženo 26 ovakvih slučajeva.

Iako su u bazi evidentirana tri fizička napada manje nego prošle godine, kada ih je bilo 16, zabrinjava podatak da je u poslednja dva meseca zabeleženo više fizičkih napada nego u prvih 10 meseci ove godine. Tako je UNS u 2024. godini evidentirao 13 fizičkih napada – od kojih se sedam dogodilo u novembru i decembru, najveći broj njih prilikom izveštavanja sa protesta.

Ove godine desio se i jedan napad na imovinu manje nego prošle, pa je tako zabeleženo četiri ovakva napada u odnosu na prošlogodišnjih pet.

Prema NUNS-ovoj bazi napada na novinare, u kojoj se beleži broj i vrsta svih napada i pritisaka, tokom 2024. godine evidentirano je ukupno 166 incidenata u kojima su bili oštećeni medijski radnici, što je smanjenje u odnosu na prethodnu godinu kada su registrovana 184 incidenta. Novinari su u najvećem broju slučajeva bili izloženi pritiscima 73 (123 u 2023.), verbalnim pretnjama 70 (47 u 2023.), zatim fizičkim napadima 17 (11 u 2023.) i napadima na imovinu 6 (3 u 2023.). Pretnje napadima na imovinu novinara nisu zabeležene ni ovne ni prethodne godine.

Podaci za period od 2016. do 2024. godine:

Kao što je ranije pomenuto, Republičko (a sada Vrhovno) javno tužilaštvo je u decembru 2020. godine donelo novo Opšte obavezno uputstvo¹ kojim je regulisan način postupanja javnih tužilaštava u slučajevima prijave događaja na štetu bezbednosti novinara i drugih medijskih radnika. Između ostalog, Uputstvom su uvedene novine u cilju unapređenja vođenja evidencije o ovim slučajevima. Evidencija formiranih predmeta na štetu bezbednosti novinara se ažurira na mesečnom nivou podacima iz svih osnovnih i viših javnih tužilaštava. Apelaciona javna tužilaštva su dužna da Vrhovnom javnom tužilaštvu dostavljaju objedinjene mesečne izveštaje o preduzetim radnjama u svim predmetima zavedenim u evidenciju. Zbirni izveštaj Vrhovnog javnog tužilaštva se u formi takozvanog Biltena, dostavlja svim članovima SRG, zajedno sa izveštajem koji sadrži statističke podatke o preduzetim radnja i njihovu analizu.

Praksa da se Bilten tužilaštva zajedno sa dodatnim izveštajem dostavlja članovima SRG na mesečnom nivou omogućava praćenje i upoređivanje predmeta između novinarskih i medijskih udruženja, sa jedne, i evidencije tužilaštva, sa druge strane. Informacije o statusu svakog pojedinačnog slučaja koje se nalaze u evidenciji tužilaštva služe i kao osnov za razmatranje postupanja u pojedinim predmetima na redovnim i vanrednim sastancima SRG.

Od početka vođenja Evidencije predmeta na štetu bezbednosti novinara u 2016. godini pa **do kraja 2024. godine**, u javnim tužilaštvima Republike Srbije **formirano je ukupno 587 predmeta na štetu novinara**. Prema statističkim podacima tužilaštva za ovaj period, **rešeno je ukupno 350 predmeta, odnosno 59,63% predmeta**, dok je 237 predmeta (40,37%) još uvek aktivno i ti predmeti se nalaze u različitim fazama postupka.

Među aktivnim predmetima (u kojima još uvek nije doneta konačna odluka), u 11 je podnet optužni akt i u toku je postupak pred sudom, u 8 predmeta u toku je preduzimanje dokaznih radnji, u 3 predmeta podnete su zamolnice za pružanje međunarodne pravne pomoći nadležnim pravosudnim organima stranih država, a u 105 predmeta podnet je zahtev za prikupljanje potrebnih obaveštenja. U 110 predmetu, ni nakon preduzimanja

¹ Pogledati: <https://bezbedni-novinari.mpanel.app/storage/files/documents/obavezno-uputstvo-o-10-20-zashtita-novinara.pdf>

mera u predistražnom postupku potencijalni učinilac nije identifikovan (NN lica – pojam koji se koristi kada je izvršilac krivičnog dela i dalje nepoznat organima gonjenja).

Iako je ukupan broj nepoznatih izvršilaca i dalje visok, ipak treba primetiti da je najveći broj predmeta u kojima u učinilac krivičnog dela ostao neidentifikovanih iz ranijeg perioda.

Godina	Aktivni predmeti	Predmeti u kojima izvršilac nije identifikovan (KTN)	% KTN predmeta u aktivnim predmetima
2016	17	16	94.12%
2017	10	10	100.00%
2018	16	15	93.75%
2019	12	9	75.00%
2020	20	9	45%
2021	38	19	50.00%
2022	39	10	25,64%
2023	40	17	42,5%
2024	45	5	11,11%
Ukupno	237	110	46.41%

Kada su u pitanju predmeti koji su u pomenutom periodu okončani – 91 predmet je rešen odlukom suda, a 259 predmeta odlukom tužilaštva.

Od 91 predmeta koji su rešeni odlukom suda, u 72 predmeta je doneta osuđujuća presuda, u 12 predmeta oslobađajuća presuda, dok je u 7 predmeta optužni akt tužilaštva odbačen ili odbijen.

Sa druge strane, tužilačkom odlukom je rešeno 259 predmeta. U 118 predmeta (45,56%) doneto je rešenje o odbačaju krivične prijave, dok je u 116 predmeta (44,79%) doneta službena beleška da nema mesta pokretanju krivičnog postupka, odnosno da nema elemenata krivičnog dela za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti. U 2 predmeta doneta je odluka da nema mesta pokretanju pripremnog postupka protiv maloletnog učinioca.

U 21 predmetu (8,11%) je tužilačkom odlukom izvršilac sankcionisan nametanjem obaveze propisane Zakonikom o krivičnom postupku u pogledu odloženog krivičnog gonjenja (oportunitet). Nakon ispunjenja obaveza u celosti, doneto je rešenje o odbačaju krivične prijave. Imajući u vidu da ovaj institut nameće određene obaveze učiniocima krivičnih dela, isti se može smatrati vidom sankcije. U većini slučajeva naložena je obaveza uplate novčanog iznosa u humanitarne svrhe ili na poseban račun Vlade Republike Srbije.

U 1 predmetu u odnosu na jednog maloletnog učinioca javno tužilaštvo izdalo je vaspitni nalog. Nakon ispunjenja obaveza u celosti, doneto je rešenje o odbačaju krivične prijave.

Ovaj institut sličan je institutu odlaganja krivičnog gonjenja (oportunitet) koji se primenjuje prema punoletnim izvršiocima.

Pored toga, u 1 predmetu protiv izvršioca koji nije državljanin Republike Srbije, u postupku međunarodne pravne pomoći, ustupljeno je krivično gonjenje nadležnim pravosudnim organima države čiji je državljanin.

IV. Studije slučajeve iz prakse SRG

- Finalna presuda u slučaju paljenja kuće novinara Milana Jovanovic

Krajem aprila (tačnije 26. aprila 2024. godine) pravnosnažno je okončan krivični postupak vođen zbog paljenja kuće Milana Jovanovića, novinara internet portala *Žig Info* iz Grocke. Kuća Milana Jovanovića zapaljena je 12. decembra 2018. godine u ranim jutarnjim časovima. U to vreme, Milan Jovanović i njegova supruga Jela Deljanin bili su u kući.

Dragoljubu Simonoviću, nekadašnjem predsedniku Opštine Grocka, predsedniku Opštinskog odbora Srpske napredne stranke i članu Glavnog odbora te stranke, Apelacioni sud u Beogradu umanjio je zatvorsku kaznu izrečenu prvostepenom presudom Višeg suda u Beogradu – sa pet na četiri godine.

Policijskom službeniku Vladimiru Mihailoviću, koga je Simonović podstakao da pronađe lice koje će paljenjem automobila „upozoriti“ Jovanovića, četvorogodišnja zatvorska kazna izrečena prvostepenom presudom snižena je na tri godine. Uz zatvorsku, obojici je izrečena i novčana kazna u iznosu od po 100.000 dinara.

Igoru Novakoviću, preko koga je policijski službenik Mihailović došao do osobe koja je ubacila molotovljev koktel u garažu Milana Jovanovića, kazna zatvora snižena je sa tri i po godine na dve i po godine. Aleksandru Marinkoviću, koji je ubacio molotovljev koktel u garažu Milana Jovanovića, četvoroipogodišnja kazna zatvora umanjena je na četiri godine. Kao i Simonoviću i Mihailoviću, i njemu je izrečena novčana kazna u iznosu od 100.000 dinara.²

Dragoljub Simonović je otpočeo sa izdržavanjem zatvorske kazne u oktobru. Novaković i Mihailović takođe izdržavaju zatvorske kazne, dok je Marinković i dalje u bekstvu.

Podsetimo, Više javno tužilaštvo tražilo je od suda da Simonoviću izrekne kaznu zatvora u trajanju od 8 godina, a policijskom službeniku Vladimiru Mihailoviću zatvorsku kaznu u trajnju od pet godina. Kazna istog trajanja (kao što je kazna zahtevana za Mihailovića) – zahtevana je i za Igora Novakovića, dok je za Aleksandra Marinkovića, zahtevana kazna zatvora u trajanju od šest godina.

I pre nego što je Milanu Jovanoviću zapaljena kuća, članovi redakcije internet portala *Žig Info* bili su izloženi napadima.

² [Monitoring medijske scene u Srbiji za mesec april 2024. godine](#)

U zvaničnoj evidenciji prijavljenih krivičnih dela učinjenih na štetu novinara koju od 2016. godine, na osnovu *Sporazuma o saradnji i merama za podizanje bezbednosti novinara*, vodi VJT – zabeležen je slučaj napada na glavnog urednika Željka Matorčevića. Pred Drugim osnovnim javnim tužilaštvom, tim povodom formiran je predmet zbog izvršenja krivičnog dela „Teška telesna povreda“ iz člana 121 KZ-a. Napad do danas nije rasvetljen. Prema podacima VJT-a, 16. avgusta 2019. godine doneto je rešenje o odbačaju krivične prijave. Protiv tog rešenja Matorčević je izjavio prigovor, te je na osnovu odluke Višeg javnog tužilaštva od 10. oktobra 2019. godine nastavljeno krivično gonjenje. Nakon što su sprovedene dokazne radnje, doneto je rešenje o odbačaju krivične prijave u odnosu na prijavljeno lice, a predmet je preveden u evidenciju nepoznatih učinilaca.

Članovi redakcije internet portala *Žig Info* pretnje su dobijali i tokom 2020. godine. Pred Višim javnim tužilaštvom – Posebnim tužilaštvom za borbu protiv visokotehnološkog kriminala – formiran je predmet zbog ugrožavanja sigurnosti (član 138 KZ-a) novinara Zorana Lalića (preteća poruka upućena mu je u januaru 2020. godine). Tužilaštvo je MUP-u prosledilo sedam urgencija za postupanje po zahtevu za prikupljanje obaveštenja i tek nakon toga dobijene su informacije na osnovu kojih je, u decembru 2024. godine, ipak doneta odluka da nema mesta pokretanju krivičnog postupka.

U slučaju glavnog urednika Željka Matorčevića doneta je presuda zbog ugrožavanja sigurnosti. U februaru 2023. godine (23. februar) novinar je prijavio ugrožavanje sigurnosti. Tri meseca kasnije, sa okrivljenim je zaključen sporazum o priznanju krivičnog dela. Na osnovu sporazuma, doneta je osuđujuća presuda kojom je okrivljenom izrečena kazna zatvora u trajanju od šest meseci, a koju je bio dužan da izdržava u prostorijama u kojima stanuje. Izrečena je i privremena mera zabrane komuniciranja i približavanja oštećenom u trajanju od jedne godine.

Slučaj paljenja kuće novinara Milana Jovanovića bio je jedan od najvažnijih u dosadašnjoj praksi SRG s obzirom na sve okolnosti, uključujući težinu krivičnog dela kao i pozadinu onih koji su u njegovom izvršenju učestvovali. Reč je o slučaju koji je imao veliki značaj za uspostavljanje poverenja u okviru SRG na potpuno novim temeljima.

- Fizički napad na Vuka Cvijića, novinara nedeljnika Radar

Vuk Cvijić, novinar nedeljnika Radar, fizički je napadnut 29. maja u centru Beograda, u Kosovskoj ulici. Cvijić je prijavio da ga je pesnicom u glavu udario Milan Lađević, jedan od suvlasnika izdavača medija *Srpski telegraf* i internet portala *Republika.rs*.

Kao mogući razlog za napad, Vuk Cvijić je naveo tekstove koje je pisao o bivšem načelniku novosadske policije Slobodanu Malešiću, a u kojima je spomenut i Lađević.

Odmah nakon spornog događaja, Cvijić je kontaktirao Verana Matića, člana SRG, koji je ubrzo izašao na lice mesta. U funkciji kontakt tačke Matić je napad prijavio policiji i nadležnom tužilaštvu.

Dan posle napada, Cvijić je predao policiji dokumentaciju koju je dobio nakon pregleda u Vojnomedicinskoj akademiji (VMA). Lekari su u izveštaju konstatovali da je Cvijiću povređena desna strana vilice i nagnječeno meko tkivo u toj regiji.³

Domaće i međunarodne organizacije koje se bave pitanjem zaštite slobode izražavanja – osudile su napad na Vuka Cvijića. Podatak o tom napadu zabeležen je i na platformi Saveta Evrope za bezbednost novinara i zaštitu novinarstva.⁴

Teresa Ribeiro, predstavnik OEBS-a za slobodu medija, oglasila se na društvenoj mreži Iks (X): „Nedavni napad na novinara Vuka Cvijića u Srbiji je nedopustiv. Pridružujem se Misiji OEBS-a u Srbiji u pohvali policije i tužilaštva na njihovoj brznoj reakciji koja treba da dovede do detaljne istrage i do zadovoljenja pravde”.

Vuk Cvijić i Milan Lađević dali su u Tužilaštvu izjave u svojstvu građana. Iako je Opšte obaveznim uputstvom VJT predviđeno da je obrađivač predmeta obavezan da, u roku od 48 časova od preuzimanja predmeta, sprovede radnje u skladu sa zakonom, koje obavezno obuhvataju i pozivanje oštećenog da pristupi u javno tužilaštvo radi davanja dodatnih informacija u vezi sa predmetnim događajem – Prvo osnovno tužilaštvo je od Cvijića uzelo izjavu tek 11. juna 2024. godine.

U evidenciji koju vodi VJT, a tiče se prijavljenih krivičnih dela učinjenih na štetu novinara, navedeno je da je tužilaštvo uputilo Policijskoj stanici Stari Grad zahtev za prikupljanje potrebnih obaveštenja. U zahtevu se od MUP-a tražilo da pribavi snimke iz svih objekata u blizini koji imaju video nadzor i snimak navedenog događaja, kao i da se utvrdi identitet dvojice mogućih očevidaca. Budući da je odgovor PS Stari Grad izostao, upućena im je i urgencija za postupanje. Tužilaštvo je od VMA-a tražilo da mu se dostavi kompletan lekarski izveštaj o povredama koje je Vuk Cvijić zadobio, što je VMA učinio. Svoj nalaz dostavio je i veštak. Nažalost, MUP do kraja 2024. godine nije tužilaštvu dostavio snimke sa okolnih video-

³ [Vuk Cvijić: Odavno sam dostavio lekarski nalaz sa VMA, za koji tužilaštvo kaže da ga i dalje čeka](#), autorka Danica Nikolić, tekst objavljen 14. 8. 2024. godine na portalu *Cenzolovka*

⁴ [Publisher Insults and Attacks Journalist Vuk Cvijić over Report](#)

kamera što je predmet nezadovoljstva medijskih i novinarskih udruženja koja učestvuju u radu SRG i jedno od pitanja za naredni period čije bi rešavanje trebalo da dovede do još efikasnijeg procesuiranja slučajeva ugrožavanja bezbednosti novinara.

- Pretnje Dinku Gruhonjiću i Ani Hegediš Lalić

Tokom marta ove godine, Ana Lalić Hegediš, novinarka portala *Nova.rs* i izvršna direktorka NDNV-a, počela je da dobija veliki broj poziva na linč, pretnji i uvreda, koje su joj bile prosleđene putem društvenih mreža, ali i na njen privatni i službeni telefon. Preteće poruke upućene su joj nakon učešća na tribini „U raljama nacionalizma”,⁵ održanoj tokom Festivala „Rebedu” u Dubrovniku. Pretnjama koje su upućene Ani Lalić Hegediš, osim nje, obuhvaćeni su i članovi njene porodice.⁶

U istom periodu je i Dinko Gruhonjić, glavni urednik internet portala *Vojvođanski istraživačko – analitički centar (VOICE)* i vanredni profesor na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, bio izložen uznemiravanjima, napadima i pretnjama smrću, nakon što je društvenim mrežama počeo da kruži „obmanjujuće isečen”⁷ snimak sa njegovog gostovanja na pomenutom festivalu u Dubrovniku. Snimak se pojavio jedanaest meseci nakon gostovanja.

U drugoj polovini marta (21. marta), na ulazu zgrade u kojoj Gruhonjić živi, pojavio se grafit: „Dinko – Šakiću za večni dom si spreman. Srpska Vojvodina”. Nakon što je grafit uklonjen (akciju uklanjanja grafita organizovali su NDNV, kolege i prijatelji Dinka Gruhonjića), na istom mestu napisana je poruka: „Džaba si krećio! Liman”.⁸

O slučaju grafita ispisanog u Gruhonjićevom ulazu – nadležno tužilaštvo je formiralo predmet i obavilo razgovor sa Gruhonjićem. Osnovno javno tužilaštvo u Novom Sadu uputilo je PU Novi Sad zahtev za prikupljanje potrebnih obaveštenja. U izveštaju PU Novi Sad kaže se da su tražene provere izvršene, ali da nije otkriven identitet učinilaca niti su otkriveni predmeti krivičnog dela. Konstatuje se da na kamerama za video nadzor nije zabeleženo kretanje izvršilaca krivičnog dela, te da će se nastaviti sa daljim ispitivanjem. Podnet je i dodatni zahtev za prikupljanje potrebnih obaveštenja, međutim, do otkrivanja identiteta lica i preduzimanja daljih dokaznih radnji, predmet je preveden u evidenciju nepoznatih učinilaca.

⁵ [Ana Lalić pročitala na tribini pretnje smrću koje su joj upućene \(VIDEO\) - Javni servis](#)

⁶ [Monitoring medijske scene u Srbiji za mesec mart 2024. godine](#)

⁷ [Obmanjujuće isečen video kao dokaz da jedan Dinko veliča drugog - Raskrikavanje](#), autor: Stefan Kosanović, tekst objavljen 20.03.2024. na portalu *Raskrikavanje*

⁸ Isto.

Početak novembra upućen je dopis PU Novi Sad da nastave sa radom na istraživanju kritičnog događaja, i da u slučaju novih saznanja odmah obaveste nadležno tužilaštvo.⁹

Prema evidenciji prijavljenih krivičnih dela učinjenih na štetu novinara koju vodi VJT, nakon pojavljivanja spornog snimka¹⁰, pored gorenavedenog, formirana su još četiri predmeta povodom ugrožavanja sigurnosti Dinka Gruhonjića (član 138 KZ-a). Jedan je u nadležnosti Osnovnog javnog tužilaštva u Novom Sadu, dok su ostali predmeti u nadležnosti Višeg javnog tužilaštva – Posebnog tužilaštva za borbu protiv visokotehnološkog kriminala. U jednom od navedenih slučajeva, pored Dinka Gruhonjića, kao oštećena, pojavljuje se Ana Lalić Hegediš.

Slučaj koji je u nadležnosti Osnovnog javnog tužilaštva odnosi se na incident koji se odigrao 16. aprila 2024. godine, kada su Gruhonjiću pretnje upućene na ulici. Tužilaštvo je obavilo razgovor sa oštećenim novinarom, nakon čega je policiji podnet zahtev za prikupljanje potrebnih obaveštenja. U zahtevu je naglašeno da istražne radnje, pre svega, treba da se koncentrišu na to da se proverí postoji li video nadzor na obližnjim objektima, te da se preduzmu sve potrebne mere kako bi se pronašli učinoci, obezbedili tragovi krivičnog dela, kao i predmeti koji bi mogli poslužiti kao dokaz u postupku. Izdat je i nalog za hitno postupanje. Nakon što je policija dostavila odgovor, tužilaštvo je uputilo novi zahtev za prikupljanje obaveštenja. Policija je odgovorila i na taj zahtev, nakon čega je tužilaštvo uputilo još jedan, posle čega su usledile dve urgencije.

U slučaju koji je formiran povodom pretećih poruka od 15. marta, sa Gruhonjićem je obavljen razgovor, nakon čega je policiji upućen zahtev za prikupljanje potrebnih obaveštenja. Policija je utvrdila identitet vlasnika korisničkog naloga sa kog je poruka bila upućena, i za tim licem je raspisana policijska potraga.

U predmetu koji je formiran povodom pretećih poruka upućenih 4. aprila 2024. godine, tužilaštvo je obavilo razgovor sa oštećenim i nakon toga podnelo zahtev za prikupljanje potrebnih obaveštenja. Policiji je dostavljena i urgencija za postupanje.

U slučaju koji je formiran povodom pretećih poruka upućenih 20. novembra (taj slučaj uključuje i Anu Lalić Hegediš), obavljeni su razgovori sa oštećenima i policiji su podneti zahtevi za prikupljanje potrebnih obaveštenja.

⁹ Evidencija prijavljenih krivičnih dela učinjenih na štetu novinara koju od 2016. godine koju vodi VJT

¹⁰ [Policija radi na slučaju pretnje nasiljem Dinku Gruhonjiću](#), RSE

Kada je reč o slučajevima pretećih poruka koje su upućene Ani Lalić Hegediš, formirana su tri predmeta. Sva tri predmeta vode se pred Višim javnim tužilaštvom – Posebnim tužilaštvom za borbu protiv visokotehnološkog kriminala, i to zbog (potencijalnog) izvršenja krivičnog dela Ugrožavanje sigurnosti (član 138 KZ-a). U predmetu koji je formiran povodom poruke upućene 9. marta, nakon što su sprovedene dokazne radnje, podnet je optužni predlog (5. juna).

Povodom pretećih poruka upućenih Ani Lalić Hegediš (poruke su upućene 11. marta i iste se odnose kako na nju tako i na njenog supruga), istražni organi otkrili su identitet lica koje je poruke uputilo. U pitanju je muškarac koji ima državljanstvo Francuske i Srbije. Osumnjičeni je priveden na ulasku u Srbiju. U njegovom posedu pronađen je uređaj sa koga su sporne poruke bile poslate i Ani Lalić Hegediš i Dinku Gruhonjiću. Osumnjičeni je u tužilaštvu priznao izvršenje dela. Tužilaštvo je Višem sudu u Beogradu uputilo predlog za određivanje pritvora, međutim, sud je taj predlog odbio i okrivljenom izrekao meru bezbednosti zabrane napuštanja stana. Nakon što su sprovedene dokazne radnje 28. maja, protiv tog lica podnet je optužni predlog. Dva dana kasnije, okrivljenom je produžena mera bezbednosti. Glavni pretres bio je zakazan za početak jula, međutim, lice se nije pojavilo na pretresu jer je, kršeći meru bezbednosti, napustilo boravište. U komunikaciji sa institucijama Republike Francuske saznalo se da su službenici nadležnog organa posetili mesto boravka osumnjičenog lica, ali ga tamo nisu pronašli. Prema informacijama kojima raspolaže SRG, Viši sud je za tim licem raspisao poternicu, ali nije poznato da li je raspisana i međunarodna poternica.

U slučaju pretnji upućenih 12. marta 2024. godine, sa oštećenom je obavljen razgovor i policiji je podnet zahtev za prikupljanje potrebnih obaveštenja. Nakon što je policija dostavila izveštaj, tužilaštvo je zatražilo dodatne informacije.

Ovaj slučaj je pokazao loše strane prakse da sudovi omogućavaju osumnjičenom odbranu iz kućnog pritvora sa nanogicom, naročito jer je u istoj godini registrovan još jedan slučaj da su ta lica pobegla i da, usled tiga, i dalje predstavljaju pretnju ugroženim novinarima.

- Osućujuća presuda za pretnje Igoru Božiću, sa televizije N1

U drugoj polovini aprila (24. aprila) pravnosnažno je okončan postupak vođen zbog pretnji Igoru Božiću, programskom direktoru televizije N1 koje su upućene u formi komentara na portalu ovog medija. Preteća poruka glasila je: „N1...najgora ste banda. Najgori ste zlikovci Srpskog naroda. Plaćeni ste kao domaći izdajnici od stranih sila moći. Te pare krvave ponećete kući, sve što poželite Srpskom narodu, to da se desi lično vama. Odavno javno neprijateljski istupate prema narodu i legitimnoj

vlasti. Bićete uskoro likvidirani neutralisani da neće ostati ništa. Ima vas više... danas... nova rs. I redom. Banka zlikovaca".

Istražni organi identifikovali su učinioca, koji je docnije sa tužilaštvom zaključio sporazum o priznanju krivičnog dela. Viši sud u Beogradu prihvatio je sporazum i okrivljenom izrekao uslovnu osudu kojom mu je utvrđjena kazna zatvora u trajanju od godinu dana. Istovremeno je određeno da će se kazna zatvora izvršiti ukoliko okrivljeni u roku od tri godine od dana pravosnažnosti presude učini novo krivično delo.¹¹

Takođe, po dostupnim informacijama, postupajući sud nije oštećenima (Igoru Božiću i novinarima Televizije N1) pravovremeno dostavio pravosnažnu presudu, što je, u skladu sa članom 50 stav 1, tačka 3, bio dužan da učini.¹²

Ovaj slučaj predstavlja primer dobre prakse u radu SRG i vrlo efikasnog procesuiranja odgovornih za ugrožavanje bezbednosti novinara. Nažalost, reč je o jedinom predmetu koji je formiran u 2024. godini a u kojem je doneta pravosnažna osuđujuća presuda.

¹¹ [Veran Matić - Sudovi obavezni da dostavljaju presude oštećenim novinarima i medijima](#), tekst objavljen dana 19. 7. 2024. godine na portalu *Bezbedninovinari.rs*.

¹² Isto.

V. Aktivnosti SRG tokom 2024. godine

Uz podršku Misije OEBS-a u Srbiji, u decembru 2022. godine SRG je usvojila novi Akcioni plan za period od 2023. do 2025. godine sa ciljem da se, za taj period, osmisle nove aktivnosti koje će dodatno unaprediti njen rad i efikasnost.

Pomenuti Akcioni plan sadrži 11 aktivnosti od kojih je tokom 2024. godine uspešno implementirano 10. Posebno je važno naglasiti da su u realizaciji Akcionog plana učestvovalе sve institucije, udruženja i asocijacije koje učestvuju u radu SRG i koje su potpisale Sporazum u decembru 2016. godine, što govori o njihovom aktivnom pristupu i značaju koji pridaju ovom procesu. Realizovane su sledeće aktivnosti:

- **Redovni i vanredni sastanci SRG**

Pravilnikom o radu SRG predviđeno je održavanje redovnih tromesečnih sastanaka ovog tela, a u slučaju potrebe i vanrednih. Tokom 2024. godine SRG je održala četiri redovna sastanka. Prvi sastanak, kome je prisustvovao i šef misije OEBS-a u Srbiji, Jan Bratu, održan je 25. marta, drugi 6. juna, treći 22. oktobra, dok je poslednji održan 18. decembra.

Pored četiri redovna sastanka, na kojima su se razmenjivale informacije o predmetima iz evidencije tužilaštava, preduzetim radnjama nadležnih institucija i aktuelnim slučajevima i dešavanjima, održana su i dva vanredna sastanka i to na inicijativu novinarskih i medijskih udruženja povodom konkretnih dešavanja.

Pored toga, u martu ove godine predstavnici SRG samoinicijativno su organizovali posetu Novom Sadu u vezi sa napadima na Anu Lalić Hegediš i Dinka Gruhonjića.

Takođe, 21. marta održan je i sastanak predstavnika SRG sa ministrom informisanja i telekomunikacija Mihailom Jovanovićem. Ministar je zakazao sastanak kako bi se informisao o radu SRG i saznao da li je moguće da se ovo Ministarstvo zvanično uključi u rad ovog tela, što je SRG odbila s obzirom da pomenuto ministarstvo nema nadležnosti u oblasti krivičnog prava i nije potpisnica Sporazuma iz 2016. godine.

- **Tromesečne posete predstavnika SRG lokalnim sredinama**

Praksu poseta različitim gradovima širom Srbije koju je započela 2023. godine, SRG je uz podršku OEBS-a nastavila i u 2024. godini, posetivši devet gradova: Šabac (januar), Vranje (februar), Zaječar (mart), Novi sad (april), Jagodina (jun), Zrenjanin (jul), Sremska Mitrovica (septembar), Leskovac (septembar) i Prijepolje (oktobar).

Na pomenutim sastancima učestvovalo je preko 200 lokalnih tužilaca, policajaca i novinara.

Cilj ovih sastanaka je upoznavanje novinara sa mehanizmom rada SRG, kao i sa lokalnim kontakt tačkama u tužilaštvima i policiji, kako bi na tom nivou bila postignuta dinamična i otvorena saradnja novinara, tužilaca i policije. Tokom sastanka su se razmenjivale

informacije o otvorenim predmetima na štetu bezbednosti novinara, a diskusije koje su vođene predstavljaju primeri dobre prakse i saradnje SRG i institucija iz regiona.

- **Tromesečni njuzleteri (newsletters) o radu SRG**

Kako bi unapredila vidljivost rezultata svog rada i sprovedenih aktivnosti kako u javnosti tako i među novinarima članovima novinarskih i medijskih udruženja, SRG je tokom 2024. godine izradila četiri njuzletera. Prvi za period januar – mart, drugi od aprila do juna, zatim treći od jula do septembra i poslednji za period od oktobra do decembra.

Ovi tromesečni izveštaji sadrže detaljne informacije o svim tekućim slučajevima kao i aktivnostima koje su sprovedene u okviru SRG. Izveštaji su prosleđivani medijima, međunarodnim organizacijama i partnerima, kao i novinarima kako bi se unapredila njihova informisanost o postignutim rezultatima i sudbini slučajeva ugrožavanja bezbednosti novinara kojima se SRG tokom 2024. godine bavila.

- **Regionalna konferencija o bezbednosti novinara februar 2024**

Sa ciljem razmene i promocije najboljih praksi i postojećih inicijativa prilikom uspostavljanja nacionalnih mehanizama za unapređenje bezbednosti novinara, kao i implementacije Odluke Ministarskog saveta OEBS-a o bezbednosti novinara iz 2018. odnosno promocije Zajedničke izjave OEBS-a o bezbednosti novinarki koja je usvojena u decembru 2023. godine u Skopju, SRG je uz podršku Misija OEBS-a 28. februara u Beogradu organizovala regionalnu konferenciju o bezbednosti novinara. Događaju je prisustvovalo oko 100 predstavnika policije, tužilaštva i medijske zajednice iz regiona Zapadnog Balkana. Na otvaranju skupa prisutnima su se obratili predstavnik Vrhovnog javnog tužilaštva, šef Delegacije EU u Srbiji, kao i šef Misije OEBS-a u Srbiji.

- **Obeležavanje međunarodnog dana borbe protiv nekažnjivosti za napade na novinare, 02 novembar**

Asocijacija nezavisnih elektronskih medija (ANEM) i Nezavisno društvo novinara Vojvodine (NDNV), kao članice SRG, organizovali su 2. novembra skup kojim je obeležen Međunarodni dan borbe protiv nekažnjivosti za zločine nad novinarima a na kome je prisustvovalo 30-ak novinara.

Na događaju su govorili šef Delegacije Evropske Unije u Srbiji Emanuele Žiofre, šef Misije OEBS u Srbiji Jan Bratu, advokatica Kruna Savović, direktor za pravne poslove Nezavisnog društva novinara Vojvodine Veljko Milić, šef deska za Evropu i Balkan „Reportera bez granica“ Pavol Salai i predsednik ANEM-a Veran Matić.

- **Trening o bezbednosti novinara u konfliktnim situacijama, uključujući proteste**

U septembru 2024. godine, Misija OEBS-a i SRG su u Beogradu organizovali dvodnevni trening „Novinari nisu meta“ o bezbednosti novinara u konfliktnim situacijama kao što su

demonstracije, izveštavanje iz ratnih područja, izveštavanje prilikom policijskih intervencija i slično. Treningu je prisustvovalo više od 70 novinara iz cele Srbije.

U svojstvu međunarodnih eksperata trening sesije su održali španski novinar i ratni izveštač Mark Marginedas koji je proveo šest meseci kao talac ISIS-a u Siriji i koji je podelio svoje traumatično iskustvo sa ostalim novinarima, kao i Dejvid Bevan koji je autor Priručnika za bezbednost novinara Evropske federacije novinara i koji je za svojih 30 godina rada edukovao preko 6000 novinara i frilensera iz celog sveta o bezbednosnim protokolima. Ova dva eminentna stručnjaka podelila su niz korisnih informacija sa prisutnim novinarima, kao i konkretnih saveta vezanih za izveštavanje u kriznim situacijama.

Kao domaći predavači, Veran Matić i Branko Čečen su na treningu govorili o ugroženoj bezbednosti novinara u Srbiji, postupanju institucija kada su u pitanju prijavljene pretnje, kao i o ugroženom i sve lošijem mentalnom stanju novinara zbog težine posla kojim se bave i dugoročne izloženosti stalnom stresu. O postupanju institucija, svedočio je novinar tada Beta novinske agencije a sada Insajder-a Žikica Stevanović koga su policijski službenici pretukli u julu 2020. godine tokom demonstracija u Beogradu, bez obzira na to što se legitimisao kao novinar. I pored niza prijava Sektoru unutrašnje kontrole MUP-a i tužilaštvu, više od četiri godine od događaja, nijedan od postupaka nije dobio epilog u vidu pravosnažnih presuda.

- **SLAPP događaj u Misiji OEBS-a 30. oktobar**

Misija OEBS-a je 30. oktobra u saradnji sa novinarskim i medijskim udruženjima koja učestvuju u radu SRG organizovala brifing o tekućim slučajevima SLAPP-a (Strateške tužbe protiv učešća javnosti) u Srbiji.

Predstavnici pet medija, žrtava SLAPP-a, imali su priliku da informišu 25 predstavnika međunarodne zajednice u Srbiji o aktuelnoj situaciji u vezi sa ovim tužbama. Šef Misije se obratio učesnicima na otvaranju događaja. Fokus diskusije bio je na postojećim i mogućim mehanizmima borbe protiv SLAPP tužbi i načinima na koje je moguće ojačati pravni okvir za zaštitu novinara i svih onih koji govore u javnom interesu.

- **Aktivnosti u vezi sa izmenama Krivičnog zakonika**

Javna rasprava o Nacrtu zakona o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika održana je u periodu od 1. oktobra do 1. novembra 2024. godine.

Članovi SRG koji su predstavnici novinarskih i medijskih udruženja podneli su zajedničke predloge za izmene pojedinih odredaba Krivičnog zakonika. Predlozi su formulisani na osnovu ekspertskih mišljenja tri pravna stručnjaka koji su poslednjih nekoliko godina angažovani od strane OEBS-a da za potrebe SRG izrade mišljenje o mogućnostima izmena KZ-a. Reč je o: Zoranu Stojanoviću, bivšem profesoru Krivičnog prava na Pravnom fakultetu u Beogradu, Igoru Vukoviću, redovnom profesoru Krivičnog prava Pravnog

fakulteta u Beogradu i Slobodanu Beljanskom, advokatu. Predložene su izmene sledećih krivičnih dela:

1. *Krivičnog dela Teška telesna povreda (član 121 KZ)* - izmena se tiče stava 6, u kom treba precizirati da će učinioci biti strože kažnjeni samo ukoliko je izvršenje krivičnog dela povezano sa radom novinara.

2. *Krivičnog dela Laka telesna povreda (član 122 KZ)* - izmena se tiče stava 2, koji bi trebalo proširiti tako da se odnosi i na lica koja obavljaju poslove od javnog značaja, to jest novinarima. Na taj način, uvodi se stroža kazna za nanošenje lake telesne povrede novinarima, ako je krivično delo izvršeno u vezi sa njegovim poslom. Kazna bi bila zatvorska, u trajanju do tri godine. Na taj način delimično bi se ublažila dosadašnja situacija u kojoj je kazna za pretnje izrečene novinarima stroža od kazne za nanošenje teške telesne povrede. Rečenom korekcijom postići će se i to da će se za laku telesnu povredu nanetu licu koje obavlja poslove od javnog značaja, krivično gonjenje preduzeti po službenoj dužnosti.

3. *Krivičnog dela Prinuda (član 135 KZ)* – po mišljenju predlagača ovo krivično delo je potrebno korigovati u stavu 2, tako što će se taj stav proširiti i na lica koja obavljaju poslove od javnog značaja. Datom izmenom postići će se uvođenje strože kazne ukoliko je delo izvršeno prema medijskom radniku. U skladu sa predloženim izmenama, kazna bi trebalo da se kreće u rasponu od šest meseci do pet godina.

4. *Krivičnog dela Ugrožavanje sigurnosti (član 138 KZ)* – kod ovog krivičnog dela potrebno je izmeniti stav 1 uvođenjem formulacije da pretnja može biti izražena na neposredan ili posredan način. Tako bi se postigla kažnjivost ne samo za direktne pretnje već i za one izražene indirektno, bez obzira na to da li su saopštene u kondicionalu ili u uslovnom iskazu.

Takođe, prema sadašnjoj formulaciji člana 138 KZ-a, krivično delo Ugrožavanje sigurnosti postoji samo ukoliko neko sigurnost novinara ugrozi pretnjama da će napasti na njegov život ili telo, odnosno na život ili telo njemu bliskog lica. Predloženim izmenama dodaju se dva nova osnova: pretnje po fizičku slobodu ili imovinu veće vrednosti novinara ili njemu bliskog lica. Izmenama se, dakle, teži proširenju mogućnosti i situacija u kojima bi organi za sprovođenje zakona mogli zastupati optužbu, a ne odbaciti krivičnu prijavu jer nisu ostvareni svi elementi krivičnog dela. (Predlog podržan je od strane ANEM-a, NDNV-a i UNS-a).

5. *Krivičnog dela Proganjanje (član 138a KZ-a)* - i to tako što će se stav 2 prošiti predviđanjem oštrije sankcije ukoliko je žrtva izvršenja krivičnog dela medijski radnik. Propisana kazna bila bi zatvorska, u trajanju od tri meseca do pet godina. Za teži oblik ovog krivičnog dela – kada je proganjanje izazvalo određenu opasnost – pored opasnosti po život, zdravlje i telo, kao osnov uvodi se imovina veće vrednosti. Cilj predložene izmene jeste stvaranje uslova za češće korišćenje ovog krivičnog dela kako bi se sankcionisale različite forme pritisaka koje kod novinara stvaraju subjektivan i realan osećaj ugroženosti a ne tretiraju se kao krivična dela.

- **Brifing za međunarodnu zajednicu o radu SRG i bezbednosti novinara u Srbiji**

Misije OEBS-a u Srbiji je 4. novembra u Beogradu, u saradnji sa Delegacijom EU, organizovala sastanak o bezbednosti novinara na kome je predstavnicima međunarodne zajednice prezentovan rad SRG i trenutna atmosfera u kojoj medijski radnici obavljaju svoj posao.

Veran Matić, predsednik ANEM-a i član SRG, održao je prezentaciju kojom je 12 prisutnih predstavnika međunarodne zajednice u Srbiji (EUD, GIZ, francuska ambasada, norveška ambasada, ambasada Belgije, UK ambasada, nemačka ambasada, švajcarska ambasada, IREKS i Euronevs) upoznao sa najnovijim pitanjima vezanim za bezbednost novinara i rad SRG koja aktivno radi na rešavanju problema bezbednosti svih novinara.

- **24/7 SOS telefon za ugrožene novinare**

Tokom 2024. godine operateri SOS telefona kontaktirani su, u zavisnosti od događaja između 15 i 40 puta mesečno u proseku, što ukupno čini više od 300 poziva. U taj broj uračunati su i kontakti elektronskom poštom, kao i pozivi na privatne telefonske brojeve operatera, od kojih su neki i kontakt tačke SRG.

Vrlo često, kada saznaju za probleme novinara i medijskih radnika, kontakt tačke ih pozivaju kako bi se prikupile informacije i novinarima dale preporuke. Nakon prijavljivanja događaja, kada je to moguće, operator - kontakt tačka odlazi na mesto događaja. Najviše kontakata putem ovog mehanizma ostvaruje se tokom protesta, jer su tada novinarske ekipe najugroženije. SOS linija je deo aplikacije i portala bezbedninovinari.rs, na kojoj se nalaze tekstovi u vezi sa bezbednošću novinara, izveštaji VJT-a, mesečni monitoring izveštaji medijske scene u Srbiji i drugi slični dokumenti iz ove oblasti.

- ***Učešće članova SRG na međunarodnim forumima i konferencijama radi unapređenja znanja vezanih za međunarodne standarde i najbolje prakse u oblasti zaštite bezbednosti novinara***

Tokom 2024. godine, članovi SRG su učestvovali u nekoliko međunarodnih događaja koji su se bavili bezbednošću novinara i na kojima su imali priliku da informišu različite aktere o aktivnostima i rezultatima rada ovog tela.

Predstavnik SRG ispred Vrhovnog javnog tužilaštva je učestvovao na sastanku kontakt tačaka za bezbednost novinara u okviru OEBS regiona koji se 20. marta održao u Rimu u organizaciji kancelarije Predstavnice OEBS-a za slobodu medija. Pored toga, nekoliko članova SRG je u maju učestvovalo na regionalnoj konferenciji o bezbednosti novinara koju je u Podgorici organizovala kancelarija Predstavnik OEBS-a za slobodu medija.

VI. Akcioni plan SRG 2025

Krajem 2022. godine SRG je usvojila Akcioni plan kojim su definisane aktivnosti za trogodišnji period, od 2022. do 2025, koje bi trebalo da dovedu do daljeg unapređenja rada i efikasnosti ovog tela. Ispod se nalazi spisak svih aktivnosti kao i vremenska tabela njihove realizacije.

I. Aktivnosti – Akcioni plan

Aktivnost 1: Godišnja obuka kontakt tačaka policije i tužilaštva o primeni Obavezujućih uputstava Republičkog javnog tužioca u vezi sa krivičnim predmetima ugrožavanja bezbednosti novinara, praćenja razvoja trendova izvršenja ovih krivičnih dela, kao i drugim temama iz sfere značaja javnog informisanja u demokratskim društvima

Predstavnici medijske zajednice smatraju da postoje razlike u kvalitetu i posvećenosti postupanja između pojedinih tužilaštava i policijskih uprava. Smatraju da je potrebno uspostaviti ujednačenije prakse na svim nivoima i u radu svih kontakt tačaka, što će za sobom povući i još efikasnije druge faze postupka kao što su prikupljanje dokaza, pisanje utemeljenijih optužnica, i uopšte otkrivanje i procesuiranje počinilaca. Zbog toga će, u maju 2025. godine, biti organizovana zajednička obuka za predstavnike tužilaštva i policije koja bi uključila temu primene obavezujućih uputstava RJT-a, ali i druge teme koje su od značaja za efikasnije procesuiranje krivičnih dela protiv novinara uključujući borbu protiv seksualnog i drugih vrsta rodno-zasnovanog nasilja, kao i specifičnih pretnji i uznemiravanja novinarki.

Partner u realizaciji ove aktivnosti:	RJT i MUP
Vremenski okvir:	Maj 2025. godine

Aktivnost 2: Tromesečne posete predstavnika SRG lokalnim sredinama

Tokom prethodne dve godine ispostavilo se da je prisustvo SRG u lokalnim sredinama od izuzetnog značaja. U slučaju OK Radija iz Vranja to je bila jedna od prelomnih tačaka koja je značajno doprinela efikasnijem rešavanju ovog slučaja. Angažovanje SRG u lokalnim sredinama dovodi do podizanja pažnje javnosti i preuzimanja dela tereta koji lokalni novinari trpe, kao i do slanja snažne poruke da slučajevi ugrožavanja bezbednosti novinara neće ostati nekažnjeni. Sa praksom odlaska predstavnika SRG u lokalne sredine mora se nastaviti tako da postane redovna aktivnost koja će se sprovoditi barem jednom u tri meseca ili češće ako se ukaže potreba za tim. Samo tokom 2024. godine SRG je organizovala devet lokalnih sastanaka.

Partner u realizaciji ove aktivnosti:	Asocijacije nezavisnih elektronskih medija (ANEM)
Vremenski okvir:	Svaki treći mesec počev od marta 2025. godine.

Aktivnost 3: Panel diskusija kojom se obeležava Međunarodni dan borbe protiv nekažnjivosti za napade na novinare

Obeležavanje Međunarodnog dana borbe protiv nekažnjivosti zločina nad novinarima 2. novembra biće realizovano u partnerstvu SRG i Misije OEBS-a u Srbiji. Misija će imati glavnu ulogu u organizaciji događaja, dok će članovi SRG pomoći u definisanju dnevnog reda, odabiru govornika, pozivanju učesnika putem svojih mejling lista i medijskim najavama događaja na svojim veb stranicama. Događaj će dodatno promovisati rad SRG i upoznati relevantne aktere u zemlji sa detaljima vezanim za bezbednost novinara, uključujući podatke o napadima iz zvanične baze podataka tužilaštva kao i informacijama novinarskih udruženja, NUNS i UNS.

Partner u realizaciji ove aktivnosti:	NUNS, UNS, NDNV
Vremenski okvir:	Novembar 2025. godine

Aktivnost 4: Izrada tromesečnog biltena SRG sa podacima o slučajevima i radu Grupe koji bi se distribuirali novinarima preko mejling lista novinarskih i medijskih udruženja

Kada je reč o komunikaciji novinarskih i medijskih udruženja sa svojim članovima o postojanju Sporazuma i SRG, kao i o konkretnim predmetima, čini se da tu postoji određeni prostor za unapređenje koji bi svima bio od koristi. Prema rezultatima istraživanja o transparentnosti državnih organa u slučajevima bezbednosti novinara tek 37.5% anketiranih novinara je izjavilo da od svojih udruženja dobija informacije o radu SRG. Njih 25% je izjavilo da ne dobija, dok 37.55% smatra da neke informacije ima, ali da nije dovoljno upoznat sa detaljima. Pomenuti bilteni bi predstavljali zapravo već postojeće tromesečne biltena koje pravi RJT sa tim da bi bili modifikovani u kraći tekst sa osnovnim informacijama koje bi bile zanimljive novinarima.

Partner u realizaciji ove aktivnosti:	RJT uz asistenciju OEBS-a
Vremenski okvir:	svaka 3 meseca počev od marta 2023. godine

Aktivnost 5: Izrada godišnjeg izveštaja o radu Stalne radne grupe za bezbednost novinara

Pravilnik o radu SRG predviđa obavezno objavljivanje polugodišnjih izveštaja o radu Grupe, što sve do kraja 2021 godine nije bilo rađeno. Krajem te godine objavljen je prvi četvorogodišnji izveštaj o radu SRG, a krajem ove godine biće objavljen i izveštaj za 2022. godinu. Kako bi ispunili ovu važnu obavezu i nastavili sa dobrom praksom objavljivanja godišnjih izveštaja koja značajno doprinosi boljoj informisanosti javnosti o radu Grupe kao i njenom kredibilitetu, svake godine će po dva člana SRG, uz pomoć predstavnika Misije OEBS-a, raditi na izradi godišnjih izveštaja.

Partner u realizaciji ove aktivnosti:	Asocijacija medija
Vremenski okvir:	novembar i decembar 2025. godine

Aktivnost 6: Studijska poseta SRG jednoj od zemalja članica OEBS-a sa ciljem uspostavljanja međunarodne saradnje i razmene iskustava u borbi za unapređenje bezbednosti novinara

U maju 2022. godine predstavnici SRG bili su u studijskoj poseti Holandskoj radnoj grupi za bezbednost novinara koja je osnovana u julu 2018. godine. Ova aktivnost je, po oceni učesnika, bila veoma uspešna i jako je doprinela poboljšanju koherentnosti Grupe i dobijanju novih saznanja koja mogu biti iskorišćena za još efikasniji rad u lokalnim okvirima. Važno bi bilo da se nastavi sa ovim aktivnostima, a konkretne zemlje koje će se posetiti biće izabrane u dogovoru između Misije i članova Grupe.

Partner u realizaciji ove aktivnosti:	Logistika i organizacija – Misija OEBS-a u Srbiji
Vremenski okvir:	maj 2024. godine

Aktivnost 7: Učešće članova SRG na međunarodnim forumima i konferencijama radi unapređenja znanja vezanih za međunarodne standarde i najbolje prakse u oblasti zaštite bezbednosti novinara

Za ovu aktivnost ne može se u ovom trenutku predvideti tačno određen vremenski okvir, ali je bitno da SRG ima mogućnost da svoje članove šalje na međunarodne konferencije poput onih koje organizuje kancelarija Predstavnice OEBS-a za slobodu medija, ili Savet Evrope, ili primera radi Međunarodni festival novinarstva u Peruđi, kao i durgi profesionalni sastanci i konsultacije koje organizuju međunarodne organizacije civilnog društva kao što su: Article 19, Komitet za zaštitu novinara, International Press institute i drugi slični projekti saradnje institucija i nevladinog sektora u Evropi.

Partner u realizaciji ove aktivnosti:	Misija OEBS-a u Srbiji I Asocijacija onlajn medija
Vremenski okvir:	Tokom naredne 3 godine u zavisnosti od događaja

Aktivnost 8: Organizacija redovnih tromesečnih i vanrednih sastanaka SRG

Redovne sednice PRG održavaju se, u skladu sa Poslovnikom, jednom u tri meseca, a vanredne sednice se održavaju kad god postoji potreba. Za 2025. godinu redovni sastanci su zakazani za mart, jun, septembar i decembar. Misija će učestvovati na svim sastancima i diskusijama i pokrivaće putne troškove i lagana osveženja za učesnike.

Partner u realizaciji ove aktivnosti:	Misija OEBS-a u Srbiji I Asocijacija onlajn medija
Vremenski okvir:	Tokom naredne 3 godine u zavisnosti od događaja

2025												
Title	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Avg	Sep	Okt	Nov	Dec
Aktivnost 1					x							
Aktivnost 2			x			x			x			x
Aktivnost 3											x	
Aktivnost 4			x			x			x			x
Aktivnost 5											x	x
Aktivnost 6					x						x	
Aktivnost 7	x	X	x	X	x	x	x	x	x	x	x	x
Aktivnost 8			x			x			x			x

VII. Zaključci i preporuke

- Tokom 2024. godine, na osnovu podnetih krivičnih prijava/izveštaja, u javnim tužilaštvima u Republici Srbiji formirano je 62 predmeta na štetu novinara - 8 u januaru, 2 u februaru, 11 u martu, 6 u aprilu, 1 u maju, 8 u junu, 6 u julu, 1 u avgustu, 2 u septembru, 3 u oktobru, 8 u novembru i 6 u decembru. Broj predmeta u 2024. godini manji je u odnosu na 2023. godinu, kada je formirano 76 predmeta.
- Prvostepena ili konačna odluka doneta je u 17 predmeta, što predstavlja 27,42% ukupnog broja predmeta. Tokom 2024. godine doneta je jedna osuđujuća presuda u slučajevima formiranim te godine, što je značajno manje u odnosu na 2023. godinu kada su osuđujuće presude donete u 12 predmeta.
- Kada je u pitanju struktura prijavljenih krivičnih dela na štetu bezbednosti novinara, i ove godine je najčešće prijavljeno upućivanje pretnji, odnosno izvršenje krivičnog dela Ugrožavanje sigurnosti iz člana 138. Krivičnog zakonika Republike Srbije (48 predmeta). Pored toga, treba imati u vidu da su od ukupnog broja formiranih predmeta njih 42 formirana u Posebnom javnom tužilaštvu za visokotehnološki kriminal (67,74% od ukupnog broja predmeta).
- Zabeležen je rast broja napada na žene novinarke sa 33% u 2023. godini na 55.1% u 2024. Tokom 2024. godine u javnim tužilaštvima formirani su predmeti u vezi sa događajima na štetu 65 oštećenih, odnosno 49 pojedinačnih lica koja obavljaju poslove od javnog značaja u oblasti informisanja, od kojih je 22 oštećena lica muškog (44,9%), a 27 ženskog pola (55,1%). U 2023. godini u javnim tužilaštvima, na osnovu podnetih krivičnih prijava i izveštaja u vezi sa događajima na štetu 76 oštećenih, odnosno 57 pojedinačnih lica koja obavljaju poslove od javnog značaja u oblasti informisanja, od kojih je 38 oštećenih lica muškog (66,67%), a 19 ženskog pola (33,33%).
- Prema NUNS-ovoj bazi napada na novinare, tokom 2024. godine evidentirano je ukupno 166 incidenata u kojima su bili oštećeni medijski radnici, što je smanjenje u odnosu na prethodnu godinu kada su registrovana 184 incidenta. Kada je reč o podacima iz evidencije UNS-a, u 2024. godini zabeležilo 111 slučajeva ugrožavanja novinara i medijskih radnika, što je za 20 manje u odnosu na prethodnu godinu.
- Od početka vođenja zvanične evidencije tužilaštva u 2016. godini pa do kraja 2024. godine, u javnim tužilaštvima Republike Srbije formirano je ukupno 587 predmeta na štetu novinara. Prema statističkim podacima tužilaštva za ovaj period, rešeno je ukupno 350 predmeta, odnosno 59,63% predmeta, dok je 237 predmeta (40,37%) još uvek aktivno i ti predmeti se nalaze u različitim fazama postupka. Po izjavama predstavnika tužilaštva, ovo je stopa rešenih slučajeva koja ne postoji ni u jednom drugoj oblasti.
- Kada su u pitanju predmeti koji su u pomenutom periodu okončani – 91 predmet je rešen odlukom suda, a 259 predmeta odlukom tužilaštva. Od 91 predmeta koji

su rešeni odlukom suda, u 72 predmeta je doneta osuđujuća presuda, u 12 predmeta oslobađajuća presuda, dok je u 7 predmeta optužni akt tužilaštva odbačen ili odbijen.

- Kada je reč o pojedinačnim nerešenim slučajevima, izdvaja se napad na novinara Vuka Cvijića zbog činjenice da MUP do kraja 2024. godine nije tužilaštvu dostavio tražene snimke sa okolnih video-kamera što je razlog nezadovoljstva medijskih i novinarskih udruženja koja učestvuju u radu SRG. Nerešeni slučajevi pretnji novinarima, ne samo u slučaju ovog novinara već i drugih, zahtevaju stalnu reviziju statusa i nove napore za efikasnije otkrivanje i primereno kažnjavanje počinilaca.
- Pored toga, registrovana su i dva slučaja u kojima su sudovi omogućili osumnjičenom odbranu iz kućnog pritvora sa nanogicom, i u oba slučaja ta lica su pobjegla te i dalje predstavljaju pretnju ugroženim novinarima. Ovakav ishod zahteva razmatranje opravdanosti ovakvih odluka kao i ustaovljavanje efikasnijeg nadzora nad sprovođenjem ove i sličnih mera.
- Sa druge strane, slučaj pretnji Igoru Božiću i TV N1 predstavlja primer dobre prakse u radu SRG i vrlo efikasnog procesuiranja odgovornih za ugrožavanje bezbednosti novinara. Nažalost, reč je o jedinom predmetu u kojem je tokom 2024. godine doneta pravnosnažna osuđujuća presuda.
- Akcioni plan SRG za 2024. godinu sadrži 11 aktivnosti od kojih je tokom godine uspešno implementirano 10. Posebno je važno naglasiti da su u realizaciji Akcionog plana učestvovala sve institucije, udruženja i asocijacije koje učestvuju u radu SRG i koje su potpisale Sporazum u decembru 2016. godine, što govori o njihovom aktivnom pristupu i značaju koji pridaju ovom procesu.
- Napori koje SRG ulaže u unapređenje bezbednosti novinara nastavljaju da budu prepoznati i na lokalnom i na međunarodnom nivou. Poslednji Izveštaj Evropske Komisije o Srbiji za 2024. godinu konstatuje da je SRG nastavila sa brzim reakcijama u nekoliko slučajeva napada i pretnji novinarima. Ali, u izveštaju se konstatuje da se slučajevi pretnji, zastrašivanja, govora mržnje i nasilja nad novinarima, uključujući i žene novinarke, uporno nastavljaju, uključujući i na lokalnom nivou, kao i da izjave visokih zvaničnika o istraživačkim novinarima imaju odvrćajući efekat na slobodu izražavanja.
- Aktivnosti koje SRG planira da realizuje tokom 2025. godine, a ima ih 8, u dobroj meri se poklapaju sa aktivnostima iz prethodne godine, što je i razumljivo s obzirom da SRG želi da zadrži kontinuitet u aktivnostima kao što su obuke predstavnika policije, tužilaštva i novinara i posete lokalnim sredinama kako bi dobila informacije o tekućim slučajevima i opštoj bezbednosnoj situaciji u kojoj medijski profesionalci u manjim sredinama rade.
- SRG mora da nastavi da ispunjava svoj važan mandat, da pronalazi nove kreativne načine borbe protiv nekažnjivosti za napade na novinare, da pojača intenzitet svog

rada uključujući i prevenciju zločina i da, naravno, dobije dodatnu podršku svih relevantnih aktera, pa i onu sa najviših, političkih, instanci. Kao i do sada, Misija OEBS-a u Srbiji će nastaviti da podržava SRG u primeni Akcionog plana koji važi do 2025. godine.